

ВІДГУК
офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
БЕСПАРТОЧНОЇ ОЛЕНИ ІВАНІВНИ
про дисертацію
ПІВНЯ ЯРОСЛАВА ВЯЧЕСЛАВОВИЧА
на тему «Формування самоосвітньої компетентності майбутніх
бакалаврів економіки засобами відкритого інформаційного освітнього
середовища», що подана на здобуття ступеня доктора філософії у галузі
01 Освіта за спеціальністю
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Актуальність теми дослідження та її зв'язок із науковими програмами.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена трансформаційними процесами у сфері вищої освіти, насамперед цифровізацією освітнього простору, розширенням доступу до відкритих інформаційних ресурсів та посиленням вимог до здатності здобувачів вищої освіти самостійно проектувати й реалізовувати власну освітню траєкторію. За таких умов особливої значущості набуває проблема формування самоосвітньої компетентності як важливої складової професійної підготовки майбутніх фахівців.

Для майбутніх бакалаврів економіки ця проблема є особливо актуальною з огляду на високу динаміку економічної сфери, постійне оновлення професійних знань, інструментів аналізу, цифрових сервісів і технологій прийняття рішень. Відтак якісна професійна підготовка таких фахівців неможлива без розвитку готовності до систематичної самоосвітньої діяльності, критичного опрацювання інформації та використання можливостей відкритого інформаційного освітнього середовища.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до плану наукових досліджень кафедри психології та педагогіки ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» у межах наукових тем «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784) та «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі»

(державний реєстраційний номер 0122U200059), що підтверджує її відповідність актуальним напрямам наукових досліджень у галузі педагогіки вищої школи.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків сформульованих у дисертації.

Позитивне враження справляє належний рівень наукової організації дослідження. У вступі коректно визначено об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання дослідження, окреслено наукову новизну та практичне значення роботи, що свідчить про методологічну виваженість авторського задуму.

Наукові положення, винесені на захист, спираються на системний аналіз вітчизняних і зарубіжних джерел, узгоджуються із сучасними підходами до професійної підготовки здобувачів вищої освіти та характеризуються внутрішньою логічною єдністю. Обґрунтованість висновків забезпечується належною джерельною базою, доцільно підібраним комплексом методів дослідження, а також результатами дослідно-експериментальної роботи.

Логіка побудови дисертації, послідовність викладу матеріалу та взаємозв'язок її структурних компонентів дають підстави стверджувати, що здобувачеві вдалося повною мірою реалізувати поставлені завдання та цілісно розкрити предмет дослідження. Теоретичні узагальнення, методичні розробки та експериментальні результати утворюють переконливу доказову основу для сформульованих висновків.

Загалом дисертація демонструє належний ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків, а також достатній рівень наукової зрілості здобувача.

3. Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертації.

Наукова новизна дисертаційної роботи є достатньо переконливою та полягає в тому, що в ній теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки засобами відкритого інформаційного освітнього середовища. Автором запропоновано цілісний підхід до організації цього процесу, зорієнтований на розвиток готовності студентів до самостійного навчання,

самоменеджменту, рефлексії та продуктивної взаємодії у цифровому освітньому просторі.

До наукових здобутків дослідження слід віднести розроблення та апробацію методики формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки, побудованої на послідовній реалізації діагностично-аналітичного, мотиваційно-цільового, змістово-діяльнісного та рефлексивно-оцінювального етапів. Запропонована методика спирається на сукупність сучасних методологічних підходів, серед яких компетентнісний, особистісно-діяльнісний, інформаційно-цифровий та системний.

Заслуговує на увагу уточнення сутності поняття «самоосвітня компетентність майбутнього бакалавра економіки», розкриття її компонентного складу, а також визначення критеріїв і показників її сформованості. Науково значущими є також положення, пов'язані з конкретизацією змісту самоосвіти майбутніх бакалаврів економіки, характеристикою відкритого інформаційного освітнього середовища як педагогічного ресурсу, а також із систематизацією методів і технологій підтримки самоосвітньої діяльності студентів.

Достовірність отриманих результатів забезпечується логікою дослідження, адекватністю застосованого комплексу теоретичних, емпіричних і статистичних методів поставленим завданням, репрезентативністю вибірки та належною інтерпретацією результатів педагогічного експерименту. Отримані дані підтверджують ефективність запропонованих педагогічних умов і методики.

У цілому дисертаційна робота відзначається належним рівнем наукової культури, теоретичною виваженістю та практичною спрямованістю одержаних результатів.

4. Значення одержаних результатів для науки і практичного використання.

До безперечних переваг дисертаційної роботи Ярослава Вячеславовича належить її вагоме теоретичне й практичне значення. Одержані результати поглиблюють наукові уявлення про сутність, структуру та педагогічні механізми

формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки в умовах відкритого інформаційного освітнього середовища.

Практичне значення дослідження полягає у розробленні та впровадженні в освітній процес закладів вищої освіти методичного забезпечення формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки. Практичну цінність становлять запропоновані автором навчально-методичні матеріали, зокрема методичні рекомендації, завдання, інструктивні карти, кейси, інфографічні матеріали, алгоритми організації самоосвітньої діяльності у цифровому середовищі, а також тренінгові й навчальні модулі, спрямовані на розвиток навичок самоменеджменту, інформаційної культури та ефективного використання цифрових ресурсів.

Важливо, що результати дослідження впроваджено в освітній процес ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (довідка № 504 від 28.08.2025 р.), Криворізького національного університету (довідка № 01.1-410/3 від 01.09.2025 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т. Г. Шевченка (довідка № 14 від 29.08.2025 р.), Мукачівського державного університету (довідка № 494 від 29.08.2025 р.).

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в публікаціях здобувача.

Повнота викладу основних результатів дисертації у публікаціях Я. В. Півня є достатньою. Основні положення та результати дослідження відображено в 11 наукових публікаціях, з яких 10 — одноосібні; серед них 3 статті опубліковано у фахових виданнях України, 1 — в іноземному науковому періодичному виданні, що індексується у наукометричній базі Scopus, 7 — у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій.

Отже, кількісний і якісний склад публікацій відповідає встановленим вимогам, а їх зміст достатньою мірою відображає основні наукові результати дисертаційного дослідження.

6. Характеристика структури та змісту дисертації.

Структура дисертації є логічною, цілісною та підпорядкованою меті й завданням дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків.

У першому розділі здійснено теоретичний аналіз проблеми формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки. Автором з'ясовано сутність самоосвіти і самоосвітньої діяльності студентів економічних спеціальностей, уточнено зміст досліджуваної компетентності, її структуру, критерії та рівні сформованості, а також окреслено потенціал відкритого інформаційного освітнього середовища у розвитку цього особистісно-професійного утворення.

У другому розділі представлено результати аналізу стану досліджуваної проблеми у практиці вищої школи, обґрунтовано педагогічні умови та змодельовано методику формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки засобами відкритого інформаційного освітнього середовища. Важливим результатом цього розділу є поєднання діагностичного, змістового й технологічного аспектів дослідження в цілісну методичну систему.

У третьому розділі висвітлено організацію та результати дослідно-експериментальної роботи з перевірки ефективності запропонованої методики. Подано характеристику етапів експерименту, описано логіку реалізації формувального впливу та наведено результати кількісного і якісного аналізу, які засвідчили позитивну динаміку у формуванні самоосвітньої компетентності студентів експериментальної групи.

Отже, структура дисертації є науково виваженою, а зміст розділів забезпечує послідовне й повне розкриття досліджуваної проблеми.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам та дані про відсутність порушень академічної доброчесності.

Ознайомлення з текстом дисертації та науковими публікаціями здобувача дає підстави констатувати, що дослідження відповідає встановленим вимогам до дисертаційних робіт такого рівня. Аналіз матеріалів дисертації не виявив ознак

порушення академічної доброчесності, зокрема академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи інших недоброчесних практик.

Отже, дисертаційна робота Півня Ярослава Вячеславовича є самостійним, завершеним і оригінальним науковим дослідженням.

8. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Висловлюючи щирий науковий інтерес до дисертаційної роботи Півня Ярослава Вячеславовича, відзначаючи її концептуальну цілісність, логічну структурованість та наукову вагомість, вважаємо за доцільне зупинитися на окремих дискусійних положеннях і рекомендаціях, які не знижують загальної позитивної оцінки дослідження, а мають рекомендаційний характер і спрямовані на подальше поглиблення представленої проблематики.

1. Понятійно-категоріальний апарат дисертації є змістовно насиченим, однак окремі його елементи потребують ще більш чіткого розмежування. Зокрема, самоосвітню компетентність автор розглядає одночасно як інтегровану властивість особистості, як здатність і готовність до продуктивної самоосвітньої діяльності, а її структуру пов'язує не лише з мотиваційно-ціннісним, знанневим, діяльнісним і рефлексивним компонентами, а й із широким колом так званих «вхідних компетентностей». Такий підхід є цікавим, проте в окремих фрагментах роботи межі між власне структурними компонентами досліджуваної компетентності та передумовами її формування залишаються не до кінця розмежованими. Це дещо ускладнює сприйняття авторської моделі як цілісної й операціоналізованої системи.

2. Методологічна конструкція дослідження виглядає достатньо розгалуженою, однак місцями надмірно ускладненою. У роботі заявлено широкий комплекс підходів, принципів і методів – від компетентнісного, акмеологічного, особистісно-діяльнісного до інклюзивного, задачного, синергетичного; поряд із цим використано SWOT-аналіз, факторний аналіз, моделювання, експертне оцінювання, педагогічний експеримент тощо. Така методологічна насиченість, безперечно, свідчить про масштабність задуму, однак водночас породжує питання щодо ієрархії цих підходів і ступеня реального впливу кожного з них на побудову методики та

обґрунтування педагогічних умов.

3. *Теоретичний аналіз проблеми формування самоосвітньої компетентності представлено переважно в загальнопедагогічному контексті, що певною мірою звужує висвітлення галузевої специфіки підготовки майбутніх бакалаврів економіки.* У першому розділі дисертації автором здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних підходів до формування самоосвітньої компетентності та окреслено педагогічні засади досліджуваної проблеми, що безперечно є перевагою дослідження. Водночас дослідження присвячене підготовці майбутніх бакалаврів економіки, що передбачає врахування особливостей економічної освіти. У зв'язку з цим доцільним видається ширше висвітлити специфіку підготовки фахівців економічного профілю, зокрема у контексті організації їхньої самоосвітньої діяльності, формування самоосвітньої компетентності та функціонування відкритого інформаційного освітнього середовища, що дозволило б ще виразніше показати галузевий вимір досліджуваної проблем

4. *Висвітлення теоретичних засад формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки подано переважно крізь призму вітчизняних наукових підходів.* У дисертації систематизовано основні положення щодо змісту та педагогічних умов формування самоосвітньої компетентності та окреслено підходи до організації відкритого інформаційного освітнього середовища. Нам імponує виважений підхід автора до застосування ретроспективного й змістового аналізу першоджерел. Проте доцільним видається ширше представлення та аналіз міжнародного досвіду формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки, що дозволило б повніше окреслити сучасні тенденції розв'язання цієї проблеми у світовому освітньому просторі.

5. *Експериментальна частина переконливо демонструє позитивну динаміку, однак залишає відкритими питання щодо довготривалості та широти апробації отриманих результатів.* У роботі наведено статистично значущі зміни в експериментальній групі за всіма критеріями, що підтверджує ефективність запропонованої методики. Разом із тим дослідження зосереджене на підготовці

майбутніх бакалаврів економіки і реалізоване через певний перелік дисциплін та методичних модулів, тому для повнішого підтвердження універсальності висновків доцільною була б подальша перевірка методики на ширшій міжінституційній вибірці, а також відстеження стійкості сформованих результатів у більш віддаленій часовій перспективі. Показово, що й сам автор серед перспектив подальших досліджень називає порівняльний аналіз ефективності методики в закладах вищої освіти різного профілю та в міжнародному контексті.

Висловлені зауваження та побажання мають переважно дискусійний і рекомендаційний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Півня Ярослава Вячеславовича, її теоретичної та практичної значущості, а також не впливають на достовірність і наукову цінність отриманих результатів.

9. Загальний висновок.

На підставі проведеного аналізу можна констатувати:

1. Дисертація Півня Ярослава Вячеславовича «Формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки засобами відкритого інформаційного освітнього середовища» є самостійним завершеним науковим дослідженням актуального наукового завдання.

2. Усі положення дисертації науково обґрунтовані, мають характер наукової новизни, а достовірність і вірогідність висновків забезпечені під час дослідження.

3. Поставлену автором мету, сформульовані завдання дослідження розв'язано ґрунтовно та доказово. Всі положення, що винесені на захист, теоретично обґрунтовані, їх зміст викладено в основних висновках до дисертації, які сформульовано виважено і переконливо. Зміст анотації ідентичний змісту дисертаційної роботи.

4. Дисертаційне дослідження має практичне значення, що підтверджується використанням отриманих результатів в освітньому процесі ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля» (довідка № 504 від 28.08.2025 р.), Криворізького національного університету (довідка № 01.1-410/3 від 01.09.2025 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» ім. Т.Г. Шевченка (довідка

№ 14 від 29.08.2025 р.), Мукачівського державного університету (довідка № 494 від 29.08.2025 р.).

5. Дисертаційна робота Півня Ярослава Вячеславовича «Формування самоосвітньої компетентності майбутніх бакалаврів економіки засобами відкритого інформаційного освітнього середовища» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 р. (зі змінами), а її автор Півень Ярослав Вячеславович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
в.о. завідувачки
кафедри освітніх, математичних
наук та інформатики
Кременчуцького
національного університету
імені Михайла Остроградського

Олена Беспарточна

С.М. Черкець
0.03.2026

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 15:26:06 10.03.2026

Назва файлу з підписом: СКАН_Відгука опонента Беспарточна.pdf.asice
Розмір файлу з підписом: 604.5 КБ

Перевірені файли:

Назва файлу без підпису: СКАН_Відгука опонента Беспарточна.pdf
Розмір файлу без підпису: 705.1 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: БЕСПАРТОЧНА ОЛЕНА ІВАНІВНА

П.І.Б.: БЕСПАРТОЧНА ОЛЕНА ІВАНІВНА

Країна: Україна

РНОКПП: 2971402788

Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА

Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 15:26:05
10.03.2026

Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"

Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000009B1B32015B8A5007

Алгоритм підпису: ДСТУ 4145

Тип підпису: Удосконалений

Тип контейнера: Підпис та дані в архіві (розширений) (ASiC-E)

Формат підпису: З повними даними для перевірки (XAdES-B-LT)

Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2025.08.25 13:00